

POTILAAN OHJAUSTA NÄYTTÖÖN PERUSTUEN

¹²³Kirsi Johansson, TtT, esh, koordinaattori;

¹ Katja Heikkinen, TtM, esh, tutkija;

¹ Mirikka Rantanen, TtM-opiskelija, shg, tutkimusassistentti

¹Sirkku Rankinen, TtM, esh, assistentti;

¹³ Anne Ryhänen, TtM, rtg, osastonhoitaja;

¹Sanna Salanterä, TtT, esh, professori;

¹ Heli Virtanen, TtM, esh, tutkija;

¹²³Helena Leino-Kilpi, THT, esh, professori

¹ Turun yliopisto, hoitotieteen laitos

² Hoitotieteen valtakunnallinen tutkijakoulu

³ Turun yliopistollinen keskussairaala

TAUSTA

- Laki potilaan asemasta ja oikeuksista
- Tiedon määrä
- Tiedon tavoitettavuus
- Sairaalassaoloaika
- lääkkäät asiakkaat ja potilaat

Potilasopetus pontevasti paremmaksi (PPP) -hanke

- Turun yliopistollinen keskussairaala,
Turun yliopisto Hoitotieteen laitos,
Turun ammattikorkeakoulu

* 2001 ->

- Tavoite:
 - Kehittää näyttöön perustuvaa potilaan ohjausta
 - Kehittää potilaan ohjausta tukemaan potilasta omaa hoitoaan koskevassa päätöksenteossa ja oman terveysongelmansa hallitsemisessa.
- Tarkoitus:
 - Kartoittaa ja evaluoida TYKS:n potilasopetuskäytäntöjä ja testata uusia potilaan ohjauksen interventioita sekä niiden vaikuttavuutta.

Hankkeen tuloksellisuus

- Tutkittu tiedon tarvetta ja odotuksia sekä toteutumista > KEHITTÄMISTÄ tarvitaan
- Potilaat, hoitotyöntekijät
 - (Johansson, K., Leino-Kilpi, H., Salanterä, S., Lehtikunnas, T., Ahonen, P., Elomaa, L. & Salmela, M. 2003. Need for change in patient education: a Finnish survey from the patient's perspective. Patient Education and Counseling 51, 239-45)
 - (Johansson, K., Lehtikunnas, T., Leino-Kilpi, H., Salanterä, S., Ahonen, P., Elomaa, L. Iire, L., Moisander, M-L., Paltta, H., Pietilä, S. & Pulkkinen, M-L. 2001 Potilasopetus pontevasti paremmaksi – Potilasopetusta kehittävän hankkeen lähtökohdat ja perustietoa kartoitusvaiheen tuloksista. Turun yliopistollisen keskussairaalan julkaisusarja A:34.)

.....

- Analysoitu kirjallista potilasohjausmateriaalia
> KEHITTÄMISTÄ tarvitaan
 - (Salanterä, S., Virtanen, H., Johansson, K., Elomaa, L., Salmela, M., Ahonen, P., Lehtikunnas, T., Moisander M-L., Pulkkinen M-L. & Leino-Kilpi H. 2005. Yliopistosairaalan kirjallisen potilasohjausmateriaalin analyysi. Hoitotiede 17, 217-228)
- Kehitetty mittareita potilasohjauksen arviointiin.

POTILASOHJAUKSEN TULOKSELLISUUS – tutkimusprojekti

<http://www2.med.utu.fi/hoitotiede/tutkimus/tutkimusprojektit/outofpat.html>

- Tavoitteet:
 - Luoda **teoreettinen perusta** potilaan ohjaukselle ja sen laadun arvioinnille.
 - Kehittää **mittareita** potilaan ohjauksen tuloksellisuuden tarkasteluun.
 - Kehittää erilaisia **menetelmällisiä ja sisällöllisiä** ratkaisuja potilaan ohjaukseen.

Tarkoituksista mm.:

- Analysoida potilaan ohjausta hoitotyön eri alueilla
- Arvioida erilaisten potilaan ohjauksen menetelmällisten ja sisällöllisten ratkaisujen tuloksellisuutta.

Teoreettinen perusta; Voimavaraistumista tukeva ohjaus

Voimavaraisuutta

- on, että potilas tietää omasta tilanteestaan sekä hoidostaan riittävästi ja ymmärtää tämän tiedon sekä pystyy tämän tiedon avulla toimimaan omassa tilanteessaan ja hoidossaan.
- ei voi antaa toiselle, mutta yksilön voimavarojen löytämistä ja niiden vahvistumista voidaan tukea ohjauksen avulla.

(mm. Funnell ym. 1991, Anderson ym. 1995, Leino-Kilpi ym. 1998, Pellino ym. 1998, Leino-Kilpi ym. 1999a, 1999b)

Tiedollinen voimavaraisuus

- Ulottuvuudet:
 - Biofysiologinen
 - Toiminnallinen
 - Kokemuksellinen
 - Sosiaalisyhteisöllinen
 - Eettinen
 - Taloudellinen
 - (Leino-Kilpi ym. 1998, 1999a,b, Rankinen ym. 2007)

Voimavaraistumista tukeva ohjaus

- Potilaan tiedot ja taidot

> päätöksenteko

- Voimavaraistuminen tavoitteena

(Feste & Anderson 1995, Leino-Kilpi ym. 1998, Funnell 2004, Anderson & Funnell 2005)

Menetelmälliset ratkaisut

Potilaalla keskeinen osuus oppimisprosessissa

- * Potilaan oma tietämys ja tiedontarpeet arvioidaan ja niihin vastataan (Poskiparta ym. 2001)
- * Potilaita autetaan tiedonvalikoinnissa (Teasdale 1998, Tones 1998, Anderson & Funnell 2005)
- * Tasavertainen potilas-hoitohenkilökuntasuhde (Feste & Anderson 1995, Poskiparta ym. 2001, Kettunen 2001, Funnell 2004)

Aikaisempia tuloksia voimavaraistumista tukevasta ohjauksesta

Mm:

- Potilas on kokenut olleensa keskeisessä asemassa oppimisessaan (Pellino ym.1998)
- Potilas on kokenut tietäneensä hoitoonsa liittyvät asiat varmemmin ja osanneensa toimia varmemmin tämän tiedon avulla (Anderson ym. 1995, Pellino ym. 1998, Krouse 2001, Tsay & Hung 2004, Wong ym. 2004)
- Potilas on kokenut olleensa aktiivisessa roolissa päätöksenteossaan (Davison & Degner 1997)

ORTOPEDISEN POTILAAN VOIMAVARAISTUMISTA TUKEVA OHJAUS

TtT Kirsi Johansson

Tarkoitus ja tavoite

- Tarkoituksena selvittää potilaan ohjausta voimavaraisuuden näkökulmasta
- Tavoitteena kehittää ortopedisen potilaan ohjausta tukemaan potilasta oman terveystilanteensa ymmärtämisessä ja hallitsemisessa sekä omaan hoitoonsa vaikuttamisessa

1. VAIHE 1998-1999

- **Kuvaileva ja vertaileva tutkimus ORTOPEDISEN POTILAAN TÄRKEÄNÄ PITÄMÄT TIEDONALUEET**
- Lonkkaproteesileikkauksessa olleet potilaat ennen sairaalasta kotiutumista (n=212) sekä kaksi viikkoa kotiutumisen jälkeen (n=144)

(Johansson, K., Hupli, M. & Salanterä, S. 2002a. Patients' learning needs after hip arthroplasty. Journal of Clinical Nursing 11, 634-639).

2. VAIHE 2000-2003

- Kuvailevat ja vertailevat tutkimukset
- Systemaattinen katsaus
- **NYKYKÄYTÄNNÖN MUKAINEN OHJAUS ORTOPEDISESSA HOITOTYÖSSÄ**

Ortopedisen potilaan ohjaus potilaiden (n=146) ja hoitajien (n=56) näkökulmasta

Ortopedisille potilaille soveltuva kirjallinen ohjausmateriaali (n=25)

Ennen leikkausta toteutuva ohjaus tutkimuksien mukaan (n=11)

(Johansson, K., Salanterä, S., Katajisto, J. & Leino-Kilpi, H. 2002b. Patient education in orthopaedic nursing. *Journal of Orthopaedic Nursing* 6, 220-226.)

Johansson, K., Salanterä, S., Katajisto, J. & Leino-Kilpi, H. 2004. Written orthopaedic patient education materials from the point of view of empowerment by education. *Patient Education and Counseling* 52, 175-181.

Johansson, K., Nuutila, L., Virtanen, H., Katajisto, J. & Salanterä, S. 2005. Preoperative education for orthopaedic patients: systematic review. *Journal of Advanced Nursing* 50, 212-223.)

3. VAIHE 2003-2005

- **Kliininen tutkimus**
- **TESTATA VOIMAVARAISTUMISTA TUKEVA OHJAUS ORTOPEDISESSA HOITOTYÖSSÄ**
- Lonkkaproteesileikkauspotilaat ennen leikkausta – leikkauksen jälkeen, n=123; A ryhmä n=62, B ryhmä n= 61

(Johansson, K. 2006. Empowering orthopaedic patients through education. Annales Universitatis Turkuensis D 728. Turun yliopisto, Turku.

Johansson, K., Salanterä, S. & Katajisto, J. 2007. Empowering orthopaedic patients through preadmission education – results from a clinical study. Patient Education and Counseling 66, 84-91.)

ORTOPEDISEN PÄIVÄKIRURGISEN POTILAAN VOIMAVARAISTAVA OHJAUS INTERNETISSÄ - KUSTANNUSVAIKUTTAVUUS ANALYYSI

TtM Katja Heikkinen

Tutkimuksen tarkoitus ja tavoite

- Kehittää ortopedisen päiväkirurgisen aikuispotilaan ohjausta luomalla internet-pohjainen ohjausmateriaali ennen leikkausta tapahtuvaan ohjaukseen.
- Arvioida tämän ohjausmenetelmän ja sairaanhoitajan antaman ohjauksen kustannusvaikuttavuutta.
- Tavoitteena on kehittää päiväkirurgisen potilaan ohjausta ja kehittää siihen uusia vaihtoehtoisia ohjausmenetelmiä, joilla on hyvä kustannusvaikuttavuus.

1. VAIHE 2004-2006

- Kyselytutkimuksen avulla selvitettiin ortopedisten päiki potilaiden (n=120) tiedon tarvetta ja heille välitettyä tietoa TYKSiin päiväkirurgisella leikkausosastolla.

(Heikkinen, K., Leino-Kilpi, H., Hiltunen, A., Johansson, K., Kaljonen, A., Rankinen, S., Virtanen, H. & Salanterä, S. 2007. Ambulatory orthopaedic surgery patients' knowledge expectations and received knowledge. *Journal of Advanced Nursing* 60, 270-278)

2. VAIHE 2004-2006

- Laadittiin Internet ohjelma potilaan ohjaukseen.
- Testattiin tutkimuksessa käytetyt mittarit.

3. VAIHE 2005-2008

- Satunnaistetun kokeellisen tutkimusasetelman avulla testattiin uuden internet ohjelman soveltuvuus ortopedisen päiväkirurgisen potilaan ohjaukseen.
 - TYKSin päiväkirurgisella leikkausosastolla elokuun 2005 ja marraskuun 2006 välisenä aikana.
 - Tutkimukseen osallistui 147 potilasta (72 internet ohjaus= koeryhmä, 75 sairaanhoitajan ohj.= kontrolliryhmä).
 - Tutkimuksessa kerättiin potilailta tietoa seitsemässä vaiheessa (2 kertaa ennen leikkausta, leikkauspäivänä ja 4 kertaa leikkauksen jälkeen) yhdeksällä eri mittarilla.
 - Raportointi neljässä tieteellisessä artikkelissa, väitöskirja valmis 2008.

VOIMAVARAISTUMISTA TUKEVAN POTILASOHJAUKSEN OPPIMINEN

TtM Heli Virtanen

Tarkoitus

- Tutkimuksen tarkoituksena on kuvata potilaan voimavaraistumista tukevaa potilasohjausta ja arvioida valmistuvien sairaanhoitajaopiskelijoiden potilasohjausosaamista sekä kuvata mitkä tekijät ovat yhteydessä osaamiseen.

Vaihe 1; Potilaan ja sairaanhoitajan välisen voimavaraistumista tukevan ohjauskeskustelun kuvaus

- Systemaattinen kirjallisuuskatsaus laadullisista tutkimuksista metasummary-tekniikalla (n = 15).
 - Voimavaraistumista tukevassa keskustelussa on selvä rakenne.
 - Potilaan ja hänen tarpeidensa, käsitystensä ja odotustensa tunteminen.
 - Menetelmällinen hallinta sairaanhoitajalla.
 - Sisällöllinen hallinta potilaalla.
 - Rauhallisuus ja osapuolten välinen luottamuksellisuus.
 - Sekä sairaanhoitaja että potilas olivat asiantuntijan roolissa ja osapuolten välinen suhde oli kunnioittava.
(Virtanen, H., Leino-Kilpi, S., Salanterä S. 2007. Empowering discourse in patient education. Patient Education and Counseling 66, 140–146)

Vaihe 2; Arviointitutkimus;

miten valmistuvat sairaanhoitajaopiskelijat tunnistavat potilaan tiedolliset voimavarat ja odotukset sekä mitkä tekijät ovat yhteydessä tähän tunnistamiseen

- Esikokeellinen tutkimus (alku- ja loppumittaus, ei kontrolliryhmää).
- Otoksena on valmistuvat sairaanhoitajaopiskelijat (N = 350), aineistonkeruu parhaillaan menossa
- Interventio: Opiskelu interaktiivisella virtuaalipotilasohjelmalla yhden oppitunnin ajan ja vapaavalintaisesti yhden viikon ajan.
- Käsitekartta alku- ja loppumittauksessa, opiskelijoiden taustatiedot, oppimis- ja tietokäsitykset ja oppimiseen suuntautuminen.
- Raportointi neljässä tieteellisessä artikkelissa v. 2008-2009.

ETURAUHASSYÖPÄPOTI- LAAN SAIRAUTEEN LIITTYVÄ TIETO JA SEN STRUKTUROINTI

TtM Sirkku Rankinen

1.vaihe 2006-2007

- Analysoidaan eturauhassyöpöpotilaiden sairauteen liittyvää tietoa ja sen strukturointia kirjallisuuskatsauksen perusteella

2. vaihe 2007-2008

- Kuvataan sairauteen liittyvältä tiedonkonstruoinniltaan erityyppisiä eturauhassyöpäpotilaita.

3. vaihe 2008-2009

- Kehitetään eturauhassyöpöpotilaan sairauteen liittyvän tiedon strukturointi –mittari (kansainvälistä mittaria ei ole).

4. vaihe 2009 -2010

- Tutkitaan eri tiedonkonstruointityyppien ja sairauden hallinnan, tyytyväisyyden, elämänlaadun, toimintakyvyn, haitallisten vaikutusten (esim. oireet), kustannusten (potilas, yhteiskunta: sairaalassaoloaika, henkilöstö) ja sairaalassaoloajan välistä yhteyttä. Väitöskirja valmistuu vuonna 2010.

RINTASYÖPÄPOTILAAN VOIMAVARAISTUMISTA TUKEVA OHJAUS (vv. 2007-2011)

TtM Anne Ryhänen

POTILASOHJAUS SUUN
TERVEYDENHUOLLOSSA
SUUHYGIENISTIN NÄKÖKULMASTA
(>v. 2007)

> POTILAAN ODOTUKSIA JA
OPPIMISTARPEITA ARVIOIVA MITTARI
POTILAAN VOIMAVARAISTUMISTA
TUKEVASSA OHJAUKSESSA
(vv.2007-2012)

TtM- TtT- opiskelija Mirkka Rantanen

Kiitos!

Lisätietoja:

kimajo@utu.fi tai 0400 822 311

<http://www2.med.utu.fi/hoitotiede/tutkimus/tutkimusprojektit/outofpat.html>